

פרע מסולסל *Hypericum triquetrifolium* - צמח

חודש מנחם-אב תשע"ז

שיר ורד

פרע מסולסל *Hypericum triquetrifolium* הינו עשב רב-שנתי ממשפחת הפרעיים הגדל בקרקעות כבדות, שדות ומעזבות בצפון ומרכז הארץ.

לפרע מסולסל מופע שונה בין החורף לקיץ. בחורף הגבעולים שרועים וכמעט שאינם מסועפים ואילו בהקיץ והפריחה הגבעולים זקופים ומסועפים. העלים בחורף גדולים מעלי הקיץ, אורכם כ-1 ס"מ והם מסולסלים בשפתם.

בתחילת האביב מתחילים לצמוח גבעולי הפריחה הזקופים מהם יוצאים גבעולי משנה, גבעולי המשנה יוצאים בזוגות נגדיים ובזוית של כ-45 מעלות לגבעול הראשי, כל זוג של גבעולים נמצא בזוית של 90 מעלות (במישור האופקי) ביחס לזוג הקודם. הגבעול הראשי ממשיך לצמוח במהלך הקיץ ולהוציא גבעולי משנה נוספים בחלקו העליון. גם גבעולי המשנה ממשיכים לצמוח כך שבדרך כלל גבעולי המשנה הנמוכים ארוכים יותר מאשר אלה שמעליהם ומשויים לצמח מראה פירמידלי, גבעולי המשנה מוציאים גבעולי משנה נוספים ובסוף הקיץ הצמח סבוך.

פרע מסולסל. צילם: שיר ורד ©
מימין - גבעולי המשנה יוצאים בזוגות נגדיים ובזווית של כ 45 מעלות לגבעול הראשי
משמאל - פרט סבוך, אופייני לשיא הקיץ וסופו
להגדלה - לחצו על התמונות

הגבעולים נושאים עלים לרוב אורכם, העלים מסודרים בזוגות, וכל זוג עלים הוא בזווית של 90 מעלות ביחס לזוגות הקרובים. העלים תמימים, משולשים כלפי ראשם, בסיסם דמוי לב וזוג העלים נראה כלופת את הגבעול. עלי הקיץ קצרים (אורכם כ-4 מ"מ) ושפתם איננה מסולסלת. צידם התחתון של העלים מנוקד בבלוטות שחורות המכילות שמנים אתריים.

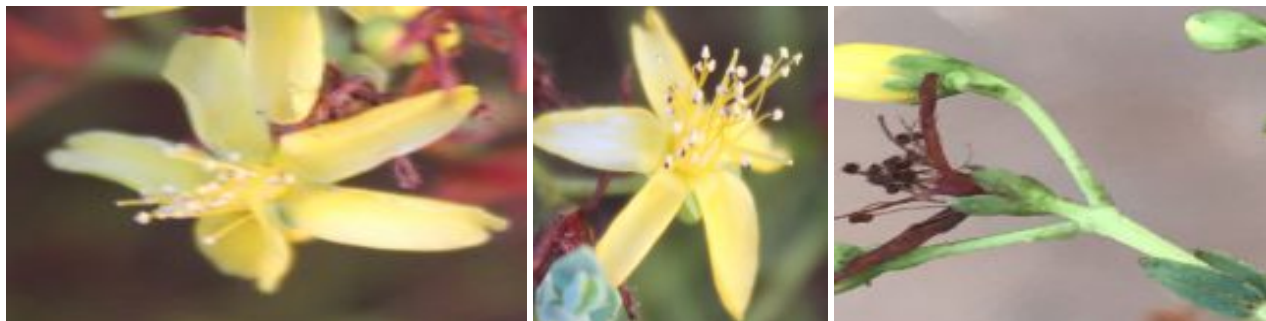

פרע מסולסל. צילם: שיר ורד ©
מימין - בלוטות שחורות בצידם התחתון של חלק מהעלים
משמאל - הפרחים נושאים בודדים בראשי הענפים, זוגות פרחים נוספים יוצאים מחיקי העלים
להגדלה - לחצו על התמונות

תקופת הפריחה ארוכה. **הפרע מסולסל** פורח החל מחודש מאי ועד לחודש ספטמבר (במקומות מושקים אף מעבר לכך).

בראש כל גבעול (כולל גבעולי המשנה) מתפתחים אחד עד שלושה פרחים. לעיתים מתפתחים זוגות פרחים נוספים בחיקי חלק מהעלים העליונים. לפרח גביע פעמוני ובראשו חמש שיניים משולשות. הכותרת צהובה ובעלת חמישה עלי כותרת מפורדים ומפושקים, קוטר הכותרת כ-1 ס"מ. האבקנים מרובים, הזירים קרחים וצבעם צהוב, המאבקנים לבנים ובראשם כתם שחור. השחלה עילית, עם 3 עמודי עלי, הדומים מאוד לאבקנים, אך קצת

יותר עבים וארוכים. הכותרת והאבקנים אינם נושרים עם סיום הפריחה. בשלב זה הכותרת מצטררת, וצבע עלי הכותרת וזירי האבקנים משתנה לחום בהיר. הפרי הלקט, וזרעיו זעירים. בסוף הקיץ מתנתק הגבעול הראשי מבסיסו והצמח הופך לצמח גלגל המופץ ע"י הרוח. לאחר רדת גשמי החורף הראשונים יוצאים מבסיס הצמח גבעולי החורף.

פרע מסולסל. צילם: שיר ורד ©
מימין - הגביע פעמוני ובראשו אונות משולשות, הכותרת והאבקנים הנבולים אינם נושרים וצבעם חום.
במרכז - 5 עלי כותרת צהובים, מפורדים ומפושקים. אבקנים מרובים - הזירים צהובים, המאבקים לבנים ובראשם נקודה שורה
משמאל - 3 עמודי עלי, הדומים מאוד לאבקנים, אך קצת יותר עבים וארוכים
להגדלה - לחצו על התמונות

פרע מסולסל גדל בר בארצות מזרח הים התיכון ומרכז אסיה, אך בהיותו צמח המתפשט בבתי גידול מופרים הוא מופיע כ"עשב רע" גם ביבשת אמריקה ובמקומות נוספים. בארץ הוא גדל בר באדמות כבדות ומתפשט היטב בשדות נטושים ובבתי גידול מופרים. תואר שמו העברי של המין "מסולסל" ניתן לו על שם צורתם המסולסלת של עלי החורף.

הסוג **פרע** כולל כ-490 מינים הגדלים ברוב חלקי כדור הארץ. בארץ (כולל החרמון) גדלים 11 מיני פרע. מהם שלושה מינים מצויים עד נפוצים (**פרע מסולסל, פרע צמיר, פרע קטן-עלים**) והיתר נדירים מאוד ו/או מוגבלים לבתי גידול לחים או לחרמון הגבוה. **פרע מסולסל** הוא המין הנפוץ בסוג בארץ. אחד ממיני הסוג, **פרע מנוקב, Hypericum perforatum**, משמש כצמח רפואי משחר ההיסטוריה, בעבר הוא שימש לטיפול בכוויות ופצעים ונגד הכשות נחשים. כיום הוא משמש לטיפול בתופעות של דכאון וחרדה כולל ברפואה קונבנציונאלית. שמו המדעי של הסוג, ניתן על סמך שמו הקדום של מין זה, שפרושו "מעל לדמות" (hyper + eicon) המתייחס להיותו צמח מגן ורפואה.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: ורד ש 2017 פרע מסולסל *Hypericum triquetrifolium* - צמח חודש מנחם-אב תשע"ז, צמח החודש העברי, כתב-עת "כלנית" מספר 4.

<https://www.kalanit.org.il/hypericum-triquetrefolium>